

TTM Paju Isabella(TEM), Silanterä
Anita(TEM)

28.05.2021

JULKINEN

Asia

Komission tiedonanto; vuoden 2020 teollisuusstrategian päivittäminen – vahvemmat sisämarkkinat Euroopan elpymistä varten

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 5.5.2021 tiedonannon (KOM (2021) 350 lopullinen); vuoden 2020 teollisuusstrategian päivittäminen – vahvemmat sisämarkkinat Euroopan elpymistä varten. Tiedonanto on viime vuoden maaliskuussa 2020 julkistetun teollisuusstrategiapaketin päivitys, joka sisälsi komission tiedonannot uudesta teollisuusstrategiasta (KOM (2020) 102 lopullinen) ja pk-yritysstrategiasta (KOM (2020) 103 lopullinen). Paketti sisälsi myös tiedonannot sisämarkkinaesteistä ja sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista koskevasta pitkän aikavälin toimintasuunnitelmasta (KOM (2020) 93 ja 94 lopullinen).

Tiedonannoissa mainituista lainsäädäntöehdotuksista ja hankkeista muodostetaan Suomen kanta erikseen.

Suomen kanta

Suomi tukee komission kokonaisvaltaista teollisuusstrategiaa, jossa korostuu sisämarkkinoiden ja pk-yritysten tärkeä rooli kilpailukyvyyn edistämisessä. Lähtökohtana tulee olla talouden avoimuus ja reilu kilpailu. Pk-yritykset tulee huomioida myös strategian eri toimenpiteissä. Hyvin toimivat sisämarkkinat sekä investoinnit teollisuutta uudistavaan tutkimukseen, osaamiseen, koulutukseen ja innovaatioihin ovat edellytys Euroopan teollisuuden ja yritysten kilpailukyvyille ja siirtymälle kohti ilmastoneutraalia taloutta. Teollisuuspolitiikan tavoitteena tulee olla järjestelmä, joka pystyy reagoimaan nopeasti uusiin yhteisiin haasteisiin, huomioiden pitkän aikavälin tavoitteet.

Suomi korostaa, että tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan, teollisuuspolitiikan ja sisämarkkinoiden kehittämisen välisten kytkentöjen vahvistaminen tukee tavoitetta teollisuuden kestävästä ja globaalisti kilpailukykyisestä uudistumisesta. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää laajaa, koko tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kattavaa sitoutumista vihreän ja digitaalisen siirtymän toteutukseen sekä niiden edellyttämiin julkisiin ja yksityisiin investointeihin.

Suomi pitää olennaisen tärkeänä, että COVID-19-pandemian haitallisia vaikutuksia rajoittavien akuuttien toimenpiteiden lisäksi tulee jatkuvasti ja pitkäjänteisesti valmistautua tulevaisuuden tarpeisiin. Strategiapäivitys on tarpeen muuttuneesta tilanteesta käsin, mutta teollisuuden uudistuminen ja kaksoissiirtymä digitaaliseen ja ilmastoneutraaliin teollisuuteen ovat edelleen välttämättömiä.

Vahvemmat sisämarkkinat

Sisämarkkinoiden toimivuus on lähtökohta eurooppalaisten yritysten kilpailukyvyille ja talouden toipumiselle. Poikkeustilanteissa on erityisen tärkeää varmistaa, että tavarat ja olennaiset palvelut liikkuvat sisämarkkinoilla. Tämä edellyttää nykyisten sisämarkkinasääntöjen tehokasta täytäntöönpanoa ja markkinoiden esteiden poistamista. Suomi korostaa, että on perusteltua myös vahvistaa sisämarkkinoiden kriisin kestävyyttä huomioiden pandemian vaikutukset. Suomi tukee toimenpiteitä, joilla vahvistetaan jäsenvaltioiden välistä koordinaatiota, yhteistyötä ja tietojenvaihtoa sekä edistetään kriittisten tuotteiden saatavuutta sisämarkkinoilla. Sisämarkkinoiden hätätyökalun tulee olla huolellisesti yhteensovitettu ja yhteentoimiva olemassa olevien työkalujen ja käynnissä olevien aloitteiden kanssa. Toimien tulee olla oikeasuhtaisia ja tarpeetonta hallinnollista taakkaa tulee välttää.

Suomi tukee standardisointistrategian laatimista. Standardisointijärjestelmän toimivuus on keskeistä teollisuuden innovaatio- ja kilpailukyvyille sekä auttaa käytännössä saavuttamaan EU-lainsäädännössä määritellyn turvallisuutta, terveyttä ja kuluttajien sekä ympäristön suojelua koskevan tason. Yhdenmukaistettujen standardien laadintaprosessin ja standardisointijärjestelmän toimivuuden varmistamiseksi on tärkeää vahvistaa vuoropuhelua komission, standardisointiorganisaatioiden, elinkeinoelämän ja jäsenvaltioiden kesken. Suomi tukee komissiota sen pyrkimyksissä antaa mahdollinen lainsäädäntöehdotus koskien yhdenmukaistettujen standardien hyödyntämistä keskeisissä liike-elämän palveluissa. Palvelusektorin parempaa toimintaa sisämarkkinoilla tulee tukea eri toimin sen suuren koon ja laajojen poikkisektoraalisten vaikutusten vuoksi.

Jatkossa tulee varmistaa, että sisämarkkinoiden toimintaa ja tilannetta seurataan systemaattisesti ehdottaen tarvittavia toimenpiteitä.

Strategiset riippuvuudet ja kriittiset teknologiat

Suomi korostaa, että covid-19-pandemia on tuonut esiin tarpeen vahvistaa unionin kriisinsietokykyä ja vähentää riippuvuuksia erityisesti tietyillä kriittisillä sektoreilla, kuten lääkkeissä, lääkinnällisissä laitteissa, suojavarusteissa ja raaka-aineissa. EU:n yhteisen varautumisen ja huoltovarmuuden kehittäminen on myös Suomen etu. Se edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa huomioidaan unionin ja jäsenvaltioiden välinen työnjako. Tehokkaasti toimivat EU:n sisämarkkinat sekä avoin ja sääntöpohjainen kauppapolitiikka ovat huoltovarmuuden tärkeimpiä mahdollistajia. Suomi ajaa EU:n kriisinsietokyvyn kehittämistä tavalla, joka edistää talouden uudistumista sekä turvaa tasapuoliset toimintaolosuhteet EU:n markkinoilla. EU:n varautumisen lisäksi on oltava mahdollisuus ja pidettävä huolta myös kansallisesta varautumisesta.

Komission teollisuusstrategiapäivityksessä esittämä tavoite tarkastella säännöllisesti strategisia riippuvuuksia ja seurata niihin liittyviä riskejä tukee Suomen edellyttämää kokonaisvaltaisesti EU:n kilpailukykyä vahvistavaa lähestymistapaa. Analysoimalla huolellisesti strategiset riippuvuudet ja kriittisiin teknologioihin liittyvät vahvuudet

EU:lla on parhaat mahdollisuudet käyttää tarkoituksenmukaisimpia politiikkatoimia EU:n avoimen strategisen autonomian vahvistamiseksi.

Komissio toteaa tukevansa edelleen jäsenvaltioiden toimia, joilla yhdistetään julkisia resursseja Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden hankkeiden (IPCEI) kautta. Suomi korostaa, että IPCEI:n käyttöä pitäisi harkita huolellisesti ja analysoida hyvin tarkkaan markkinapuutteet, joilla IPCEI:n käyttöä voi perustella. Kuten valtiontuissa yleensäkin pienten tai rajallisia resursseja omaavien jäsenvaltioiden mahdollisuudet tukea omalta kannaltaan merkittävää teollista uudistumista ovat lähtökohtaisesti heikommat kuin suurilla jäsenmailla. Valmistelun avoimuuteen, pk-yritysten osallistumismahdollisuuksiin ja tulosten laajan vaikuttavuuden varmistamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Suomi näkee hyödyllisenä komission suunnitelman tarkastella kansainvälisiä kumppanuuksia ja yhteistyötä strategiaan riippuvuuksiin puuttumiseksi.

Raaka-ainehuoltoa ja sen kehitystä tulisi tarkastella kokonaisvaltaisesti osana vihreää siirtymää sekä tehdä tarpeellisia panostuksia tutkimus- ja kehitystoimintaan, osaamiseen ja koulutukseen sekä investointeihin ja rahoitukseen. Kiertotalouden toimintasuunnitelman ja teollisuusstrategian välisiä synergioita tulisi edelleen vahvistaa. Suomi pitää tärkeänä tunnistaa kiertotalouden ratkaisujen, kuten raaka-aineiden toisiokäyttö ja kiertotalouden huomioiva suunnittelu, merkitys uusien liiketoimintamahdollisuuksien löytymisessä sekä kilpailukyvyyn, luonnonvarojen kestävä käytön ja avoimen strategisten riippumattomuuden vahvistamisessa.

Suomi kannattaa yleisesti ohjeistusta, jolla helpotetaan hankintayksiköiden hankintatoiminnassa kohtaamia haasteita sekä autetaan tunnistamaan mahdollisia riskikohtia. Ohjeistuksella tulee edistää julkisten hankintojen kohdentamista innovatiivisiin ja kestäviin ratkaisuihin koko elinkaari huomioiden sekä EU-tasolla että kansallisesti.

Vihreän ja digitaalisen siirtymän nopeuttaminen

Suomi tukee komission tavoitetta entisestään nopeuttaa vihreän ja digitaalisen siirtymän toteutumista. Suomi näkee komission tekemän ekosysteemanalyysin ja ekosysteemikohtaiset toimenpidetarkastelut valaiseviksi, mutta painottaa, että uudistuminen ja tulevaisuuden kilpailukyky edellyttävät monipuolisten, sektorirajat ylittävien liiketoiminta- ja innovaatioekosysteemien kehittymistä. Komissio on ilmoittanut kehittävänsä ekosysteemikohtaisia siirtymäväyliä kohti vihreää ja digitaalista taloutta. Siirtymäväylien idea on samankaltainen kuin Suomen toimialakohtaisten vähähiilitiekarttojen, minkä vuoksi onkin tärkeää, että Suomi tarjoaa aktiivisesti kokemuksiaan vähähiilitiekarttatyöstä hyödynnettäväksi siirtymäväylien laadinnassa. Suomi näkee tärkeäksi, että siirtymäväyliä laadittaessa kiinnitetään huomiota poikkileikkaavien teknologioiden, kuten tekoäly, kyberturvallisuus ja IoT, merkitykseen teollisuuden uudistumiselle.

Suomi painottaa, että siirtymä ilmastoneutraaliin ja kiertotalouteen perustuvaan toimintamalliin luo liiketoimintamahdollisuuksia ja avaa markkinoita korkealaatuisille kierrätysmateriaaleille, puhtaalle teknologialle ja innovaatioille. Tämä korostaa entisestään pitkäjänteisen julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin perustuvan tutkimus- ja innovaatiopolitiikan merkitystä.

Suomi korostaa digitalisaation, datan ja digi-osaamisen merkitystä teollisuuden uudistumisessa. Esimerkiksi pilvi- ja reunalaskentateknologiaan liittyvää osaamista ja

infrastruktuuria kehittävät allianssit sekä eurooppalaiset digitaaliset innovaatiohubit (EDIH) ovat tärkeitä yhteistyömuotoja Euroopan kilpailukyyn vahvistamiseksi. Lisäksi tulee huomioda, että datan jakamiseen liittyvillä aineettomilla oikeuksilla (IPR) on tärkeä rooli datatalouden tehokkaassa toteutumisessa. Suomi näkee, että panostukset pk-yritysten digi-kyvykkyyksien vahvistamiseksi ja työvoiman digi-osaamisen lisäämiseksi ovat välttämättömiä.

Suomi arvioi hiilen hintaerosopimuksen (*Carbon Contracts for Difference, CCfD*) luonnetta ja mahdollisia toteutusvaihtoehtoja sen jälkeen, kun komissiolta on saatu yksityiskohtaisempaa tietoa sen eri vaihtoehtoista. Mikäli hintaerosopimusvälinettä edistettäisiin osana ETS-direktiivin uudistamista, tulisi sen olla EU-tasoinen tai vähintäänkin EU-tason valtioneuvoston päätöksiin perustuva.

Suomi pitää tärkeänä, että kestävät biotalousratkaisut nostetaan osaksi EU:n strategisia työkaluja ja että kestävä biotalouden mahdollisuuksia, kuten biopohjaiset materiaalit, tarkastellaan ja hyödynnetään laajasti teollisissa ekosysteemeissä. Suomi painottaa kestävä biotalouden merkitystä, sillä se voi tarjota kilpailukykyisiä, innovatiivisia ja korkean jalostusarvon ratkaisuja ja palveluita. Biopohjaiset materiaalit ja vastuullisesti tuotetut metallit ja mineraalit tukevat osaltaan EU:n siirtymää kestäväan ja ilmastoneutraaliin talouteen.

Pääasiallinen sisältö

EU-komissio julkaisi 5.5.2021 päivityksen vuotta aiemmin (10.3.2020) antamaansa teollisuusstrategiatiedonantoon (KOM (2020) 102 lopullinen). Komissio päivitti tiedonannon varmistaakseen, että EU:n teollisuutta koskevissa toimita otetaan kaikilta osin huomioon COVID-19-kriisin jälkeiset uudet olosuhteet. Teollisuusstrategian tarkoituksena on edistää kestävämpää, digitaalisempää, selviytymiskykyisempää ja maailmanlaajuisesti kilpailukykyisempää, työpaikkoja luovaa taloutta. Päivitetty strategia ei korvaa maaliskuun 2020 teollisuusstrategia tiedonantoa. Päivitetyssä strategiassa vahvistetaan aiemmin esitetyt painopisteet, mutta otetaan myös huomioon kriisistä saadut kokemukset sekä keskitytään uusiin tarpeisiin, jotta voidaan vahvistaa sisämarkkinoiden toimintaa ja kriisin sietokykyä, elpymistä ja parantaa EU:n avointa strategista riippumattomuutta. Päivitys sisältää tiedonannon lisäksi kolme komission valmisteluasiakirjaa: 1) vuotuinen sisämarkkinaraportti, joka sisältää analyysin pandemian vaikutuksista sisämarkkinoiden toimintaan sekä edistymisestä vuoden 2020 teollisuuspoliittisessa paketissa yksilöityjen esteiden poistamisessa ja toimien toteuttamisessa sekä analyysin 14 teollisesta ekosysteemistä ja keskeiset suorituskykyindikaattorit 2) analyysin EU:n strategisista riippuvuuksista ja valmiuksista sekä 3) kilpailukykyisen terästeollisuuden tilannekuvauksen.

Kriisistä oppiminen ja siirtymän nopeuttaminen

Komissio toteaa, että kriisi korosti tarvetta varmistaa henkilöiden, palveluiden, tavaroiden ja pääoman vapaa liikkuvuus sekä vahvistaa yhteistyötä häiriöihin vastaamiseksi. Toimenpiteillä kuten vihreillä kaistoilla lievennettiin mahdollisten yksipuolisten ja koordinoimattomien toimenpiteiden haitallisia vaikutuksia sisämarkkinoilla. Muun muassa matkustusrajoitukset ja epätietoisuus rajanylityksiä koskevista vaatimuksista vaikuttivat merkittävästi myös palveluiden vapaaseen liikkuvuuteen. Strategiapäivityksessä esitetään toimenpiteitä, joilla vahvistetaan sisämarkkinoiden selviytymiskykyä kriiseistä. Strategiassa korostetaan myös, että on tarpeen ymmärtää paremmin riippuvuuksiamme keskeisillä strategisilla aloilla, ja esitetään välineistö niihin puuttumiseksi samalla turvaten avoin, kilpailuun ja kauppaan

perustuva EU:n talous. Lisäksi tarjotaan uusia toimenpiteitä vihreän ja digitaalisen siirtymän vauhdittamiseksi. Huomiota kiinnitetään yhdenmukaisiin oikeuksiin ja elpymisen mahdollisuuksiin kaikilla sektoreilla sekä koulutettujen ja osaavien työntekijöiden ja yrittäjien rooliin Euroopan vahvuutena. Tiedonannossa todetaan tarve uudenlaisiin yritysten ja julkisen sektorin kumppanuuksiin ja yhteistyöhön. Komissio aikoo myös seurata EU:n talouden kilpailukykyä määrittämällä keskeiset suorituskykyindikaattorit, joilla analysoidaan talouden kehittymistä ja tavoitteissa edistymistä. Indikaattoreita ovat sisämarkkinoiden yhdentyminen, tuottavuuden nousu, kansainvälinen kilpailukyky, julkiset ja yksityiset investoinnit sekä investoinnit tutkimukseen ja kehittämiseen.

Sisämarkkinoiden häiriönsietokyvyn vahvistaminen

Sisämarkkinatyökalujen hyödyllisyydestä huolimatta kriisi paljasti, että työkaluja voidaan parantaa kriisitilanteita varten. Komissio onkin ehdottamassa vuoden 2022 alkupuolella sisämarkkinoiden hätäaputyökalua, jolla voitaisiin varmistaa ihmisten, palveluiden ja tuotteiden saatavuus sekä vapaa liikkuvuus mahdollisissa kriisitilanteissa. Työkalun tulisi varmistaa tietojenvaihto, koordinaatio ja solidaarisuus jäsenvaltioiden välillä, kun ne ottavat käyttöön kriisiliitännäisiä toimenpiteitä. Työkalu lieventää poikkeustilanteiden mahdollisia negatiivisia vaikutuksia sisämarkkinoilla varmistuen muun muassa tehokkaamman hallinnon. Työkalulla voitaisiin myös tarttua kriittisten tuotteiden pulaan edistämällä muun muassa tuotteiden saatavuutta (esim. standardien asettaminen ja jakaminen, nopeutetut vaatimustenmukaisuuden arvioinnit) sekä vahvistamalla julkisia hankintoja koskevaa yhteistyötä ja markkinavalvontamenettelyjä. Ehdotus sovitetaan käynnissä oleviin aloitteisiin ja tuleviin ehdotuksiin, jollaisia ovat terveysalan hätätilanteiden valmiusviranomaisen (HERA), tuleva liikenteen ja liikkuvuuden varautumissuunnitelma (Contingency Plan for Transport and Mobility) ja kansainväliset käytännöt.

Tiedonannossa korostetaan, että hyvin toimivien sisämarkkinoiden saavuttaminen edellyttää 1) nykyisten sisämarkkinasääntöjen noudattamisen pysyvää hallinnointia 2) jatkuvia investointeja integraation syventämiseen 3) nykyisten toimintatapojen mukauttamista ja 4) tarvittaessa uusia strategioita. Esteisiin puututaan muun muassa sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvonnan työryhmän (SMET) avulla.

Komissio korostaa, että kriisi on paljastanut, että on tarpeen puuttua myös merkittäviin esteisiin, jotka haittaavat sisämarkkinoiden toimintaa erityisesti palvelusektorilla. Komissio aikoo panna palveludirektiivin täysimääräisesti täytäntöön sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot noudattavat nykyisiä velvoitteita mukaan lukien palveludirektiivin mukainen ilmoitusvelvollisuus.

Tiedonannossa todetaan myös, että palveluiden osuus kaikista standardeista on vain noin 2 %. Palvelustandardit asettavat tekniset vaatimukset esim. laadun, suorituskyvyn, yhteentoimivuuden, ympäristösuojelun, terveyden ja turvallisuuden suojelun tasosta. Komissio tulee tarkastelemaan, mitä etuja saataisiin lainsäädäntöehdotuksesta, jolla säänneltäisiin keskeisiä liike-elämän palveluja yhdenmukaistettujen standardien tuella. Se aloittaa arvioinnin liike-elämän palveluista, joissa yhdenmukaistetut standardit voisivat tuoda eniten lisäarvoa.

Lähetettyjä työntekijöitä koskien komissio aikoo tuottaa yhtenäisen sähköisen lomakkeen vuoden 2022 alkupuolella, jolla voidaan ilmoittaa työntekijöiden lähettämisestä. Aluksi lomake voitaisiin ottaa käyttöön vapaaehtoisuuteen pohjautuen.

Komissio aikoo myös vahvistaa tuotteiden markkinavalvontaa vauhdittamalla tuotteiden tarkastusten ja tietojen keräämisen digitalisointia ja tukemalla kansallisia viranomaisia lisäämään kapasiteettiaan.

Komissio korostaa, että pk-yritykset tulee huomioida kaikissa strategian toimenpiteissä. Kriisin aikana huomattiin, että maksujen viivästyminen pahentui, mikä lisäsi erityisesti pk-yritysten taakkaa. Komissio aikoo laajentaa EU maksuviivästysten seurantakeskuksen toimintaa rakennusekosysteemiltä myös muille ekosysteemeille. Komissio myös suunnittelee ja panee täytäntöön vaihtoehtoisen riidanratkaisujärjestelmiä koskevan pilottihankkeen, jolla voidaan puuttua pk-yrityksille suoritettavien maksujen viivästyksiin.

Kriisi aiheutti merkittäviä taloudellisia haasteita pk-yrityksille. Komissio mobilisoi merkittäviä investointeja pk-yritysten tukemiseksi. Esimerkiksi InvestEU-ohjelman pk-yritysrahoituksella voisi käynnistää 45 mrd. euron investoinnit vuoden 2023 loppuun mennessä. Komissio laatii myös toimenpiteitä kuten hyvien käytänteiden vaihtoa, joilla puututaan pk-yritysten maksuvalmiusriskeihin. Lisäksi komissio on esittämässä pääomatukea pk-yrityksille mm. InvestEU-ohjelman kautta. REACT-EU-rahoituksen kautta voidaan tarjota kohdennettua tukea pk-yrityksille. Pk-yrityksiä voidaan tukea myös kansallisten tukijärjestelmien kautta valtiontukisääntöjen puitteissa.

Komissio korostaa, että verotuksella on merkittävä rooli kasvun ja reilun kilpailun varmistamisessa. Komissio antoi 2000-luvun yritysverotusta koskevan tiedonannon 18.5.2021 (KOM (2021) 251 lopullinen). Komissio seuraa myös COVID-19:n takia annettujen tilapäisten valtiontukipuitteiden soveltamista, joita on jatkettu vuoden 2021 loppuun.

Puuttuminen EU:n strategiaan riippuvuuksiin

Kaupan ja investointien avoimuus on vahvuus, joka lisää EU:n talouden kasvua ja häiriönsietokykyä. Pandemian vuoksi nousi yleisemmin esiin tarve tarkastella EU:n teknologisia ja teollisia strategisia riippuvuuksia. Sen vuoksi komissio analysoi ja kauppatietojen perusteella alustavasti yksilöi tuotteet, joiden osalta EU on erityisen haavoittuva. Mahdollisuudet monipuolistaa ja korvata näitä yksilöityjä tuotteita (esim. energiantensiivisen teollisuuden raaka-aineet ja lääkeaineet) voivat EU:n omalla tuotannolla olla vähäiset. Analyysi tuo esille mahdolliset sisämarkkinoiden sisäiset riippuvuudet ja toiminnan keskittymisen, joiden osalta kilpailupolitiikan avulla varmistetaan avoimet ja kitkattomat markkinat.

Analyysi esittelee lisäksi kehittyneeseen teknologiaan liittyviä haasteita ja riippuvuuksia. Perusteellinen tarkastelu koskee kuutta aluetta: raaka-aineet, akut, vaikuttavat lääkeaineet, vety, puolijohteet ja pilvi- ja reunalaskentateknologia. Vastaava tarkastelu tullaan laatimaan muun muassa vihreän ja digitaalisen siirtymän kannalta keskeisistä tavaroista, palveluista ja teknologioista (esim. uusiutuva energia, energian varastointi ja kyberturvallisuus). Komissio syventää vuoropuhelua jäsenmaiden, teollisuuden ja sidosryhmien kanssa lääkestrategiasta ja lääkkeiden toimitusvarmuudesta. Samalla käsitellään tunnistettuja strategisia riippuvuuksia.

Riippuvuuksien vähentämiseksi ja kyvykkyyksien vahvistamiseksi komissio laatii seurantajärjestelmän kriittisten teknologioiden seurantakeskuksen avulla, sekä tukee uusien teollisten allianssien muodostamista. Komissio valmistelee parhaillaan prosessoreita ja puolijohdeteknologioita koskevan allianssin sekä teollisuusdataa, reunalaskenta- ja pilviteknologiaa koskevan allianssin perustamista, sekä harkitsee

laukaisujärjestelmiä koskevan allianssin ja päästötöntä ilmailua koskevan allianssin käynnistämistä. Lisäksi komissio tukee jäsenvaltioiden pyrkimyksiä yhdistää julkisia resursseja Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden hankkeiden (IPCEI-hankkeet) avulla aloilla, joilla markkinat eivät yksin pysty tuottamaan läpimurtoinnovaatioita, mahdollisesti EU:n talousarviosta saatavalla tuella.

Komissio julkaisee vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä standardisointistrategian, joka tukee EU:n johtajuutta standardisoinnissa, myös liike-elämän palvelujen alalla, samalla kun tehdään avointa yhteistyötä muiden kanssa kaikkia osapuolia hyödyttävillä aloilla. Samassa yhteydessä komissio arvioi onko tarpeen uudistaa standardisointiasetusta tavoitteiden saavuttamiseksi. Komissio ja Euroopan standardisointiorganisaation (ESO) yhteinen työryhmä määrittelee yhteiset ratkaisut, joilla voidaan nopeasti hyväksyä kriittiseksi määritellyt standardit. Komissio kiinnittää myös erityistä huomiota kaksoissiirtymää koskettaviin standardisointitarpeisiin.

Komissio pyrkii kauppapolitiikkatarkastelun mukaisesti monipuolistamaan kansainvälisiä toimitusketjuja ja solmii varautumisvalmiuksien lisäämiseksi kansainvälisiä kumppanuuksia. EU voi rakentaa vahvempia ja monipuolisempia tuotantoketjuja lähimpien liittolaistensa kanssa. Tässä transatlanttiset suhteet, EU:n laajentumis- ja naapuruuspolitiikat sekä vapaakauppasopimukset muiden kauppakumppaneiden kanssa ovat keskeisiä. Ehdotettu EU:n ja USA:n välinen kauppa- ja teknologianeuvosto voi tarjota transatlanttisen yhteistyöalustan.

Euroopan klustereiden yhteistyöfoorumille ja Yritysten Eurooppa (EEN) -verkostolle kohdennetaan sisämarkkinaohjelmasta erityisrahoitusta, jotta ne tukevat pk-yrityksiä uusien kumppanuuksien löytämisessä ja siten niiden muutosjoustavuuden vahvistamisessa.

Komissio aikoo laatia ohjeet, jotta julkisia hankintoja voidaan hyödyntää keskeisten ekosysteemien häiriönsietokyvyn vahvistamisessa käyttämällä välineistöä, joka auttaa julkisten hankintojen tekijöitä tunnistamaan hankintariskejä ja strategisia tuotantoriippuvuuksia ja monipuolistamaan toimittajajoukkoa.

Rinnakkaisten vihreän ja digitaalisen siirtymän nopeuttaminen

Vuoden 2020 teollisuusstrategiassa painotettiin EU:n teollisuuden vihreää ja digitaalista siirtymää. Pandemia on vain korostanut muutoksen nopeutta ja laajuutta. Siksi tarvitaan uusia toimenpiteitä vahvistamaan kilpailukykyä parantavaa vihreää ja digitaalista siirtymää. Komissio ehdottaa ekosysteemikohtaisten siirtymäväylien (*transition pathways*) luomista yhdessä teollisuuden, viranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien kanssa alkaen matkailusta ja energiantensiivisestä teollisuudesta. Siirtymäväylien arvioidaan auttavan ymmärtämään tarvittavien tukitoimien laajuutta, kustannuksia ja edellytyksiä. Komissio aikoo luoda johdonmukaisen sääntelykehyksen Euroopan digitaalisen vuosikymmenen tavoitteiden sekä Fit for 55 -tavoitteiden saavuttamiseksi nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa ja varmistamalla riittävän, kohtuuhintaisen ja hiilivapaan sähkön saannin.

Komissio rohkaisee edelleen jäsenmaita kohdistamaan elpymisvälineen rahoitusta investointeihin ja uudistuksiin, jotka vahvistavat elpymistä ja vihreää ja digitaalista siirtymää, sekä kehottaa rajat ylittäviin yhteishankkeisiin.

Meneillään olevalla EU:n kilpailusääntöjen laajalla tarkistuksella varmistetaan, että säännöt tukevat vihreää ja digitaalista siirtymää eurooppalaisten hyödyksi aikana, jolloin

maailmanlaajuinen kilpailuympäristö muuttuu perusteellisesti. Arvioitavana ovat mm. ympäristö- ja energiatuet, IPCEI-hankkeita koskevat valtiontukisäännöt, laajakaistainfrastruktuurin tukeminen ja merkityksellisen markkinoiden määritelmä.

Komissio toteuttaa kestävästä rahoituksesta koskevaa strategiaa. Lisäksi komissiolta on tulossa kestävästä hallintoa koskeva lainsäädäntöesitys.

Hiilivuodon ehkäisemiseksi komissio aikoo esittää joitakin sektoreita koskevan hiilirajamekanismin WTO:n sääntöjä noudattaen ja toteaa, että globaalille kilpailulle alttiin energiavaltaisen teollisuuden hiilivuotojen riskejä käsitteleviä nykyisiä välineitä olisi käytettävä edelleen, kunnes saadaan täysin toimivat vaihtoehtoiset järjestelyt.

Horisontti Eurooppa -ohjelmalla ja sen kaikilla välineillä tuetaan seuraavan sukupolven Euroopan laajuista innovaatioekosysteemiä vihreää ja digitaalista siirtymää varten. Innovaatiorahastosta tarjotaan jatkossakin merkittävää tukea innovatiivisen vähähiilisen teknologian kaupallistamiseksi useilla sektoreilla.

Osana ehdotettua EU:n päästökauppadirektiivin tarkistusta, tai uusiutuvan energian direktiiviin liittyvää ehdotusta, komissio aikoo ehdottaa hiilen hintaerosopimuksiin (*Carbon Contracts for Difference, CCfD*) liittyvää lähestymistapaa. Järjestelmässä käytettäisiin mahdollisesti päästökaupparjestelmän tuloja ja täydennettäisiin muita tukimuotoja innovaatiorahastosta. Useat teollisuudenalat toimivat globaalien kilpailun piirissä samalla kun prosessien muuttaminen vähäpäästöiseksi edellyttää suuria investointeja täysin uusiin ratkaisuihin kaupallisessa kokoluokassa. Näistä lähtökohdista radikaalit muutokset, kuten hiiliteräksen valmistuksen laajamittainen siirtäminen vetyyn perustavaksi, on haastava toimenpide nykyisessä toimintaympäristössä.

Tämän taustan pohjalta Euroopassa on eri tahojen toimesta selvitetty politiikkavaihtoehtoja vähähiilisten teollisuusprosessien edistämiseksi, muun muassa CCfD:tä ("hiilen hintaerosopimus"). CCfD voi toimia esimerkiksi siten, että kilpailullisesti määritellään päästöoikeuden hinta, jolla tietty ratkaisu on kannattava. hinnan ollessa alle tämän määritellyn rajahinnan, CCfD-mekanismi korvaisi hintojen erotuksen julkisista varoista. Instrumentti on esitetty toimen EU:n teollisuusstrategiassa. On odotettavissa, että komissio tekee ehdotuksen EU-tasoisena tai osa EU:n jäsenmaista ottaa mekanismin muodossa tai toisessa käyttöön.

Komission yhteinen tutkimuskeskus on parhaillaan kehittämässä teollisuuden sidosryhmien kanssa välinettä (*Energy and Industry Geography Lab*), jolla tarjotaan yrityksille ja energiainfrastruktuurin suunnittelijoille geospaatialisia tietoja.

Komissio harkitsee uusiutuvan energian direktiivin tarkistuksen osana toimia, joilla tuetaan uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä koskevien, yritysten tekemien sähkönhankintasopimusten käyttöönottoa ja perusteettomien esteiden poistamista.

Komissio jatkaa pyrkimyksiä kestävästä tuotesuunnittelun, kiertotalouden ja raaka-aineiden keräyksen, kierrätyksen ja toisioraaka-aineiden markkinoiden lisäämiseksi. Akkuja koskeva jo annettu sääntely on innovatiivinen koko elinkaarta koskeva säätelytapa. Lisäksi komissio valmistelee toimenpiteitä aurinkosähkölaitteistojen aurinkopaneelien ekodesign-vaatimuksista, mahdollisesti ympäristöjalanjälkivaatimukset mukaan lukien.

Pk-yritysten vihreän ja digitaalisen siirtymän helpottamiseksi Yritys Eurooppa-verkosto on ottamassa käyttöön kestävyysneuvonantajia ja lisäksi eri foorumeilta tuetaan pk-

yrityksiä hyväksymään datavetoiset liiketoimintamallit. Myös perustettavat digitaaliset innovaatiokeskittymät (EDIH) sekä Euroopan innovaationeuvoston (European Innovation Council) rahoitus tukevat start-up- ja pk-yritysten digitaalista siirtymää.

Euroopan osaamisohjelmasta tuetaan kaksoissiirtymää muun muassa osaamissopimusten kaltaisilla aloitteilla. Osaamissopimusten avulla pyritään samaan yksityinen sektori ja muut sidosryhmät mukaan täydennys- ja uudelleen koulutukseen. Sopimuksilla tuetaan myös ekosysteemikohtaisia osaamiskumppanuuksia. Komission järjestämissä taitoja koskeissa keskustelutilaisuuksissa on katettu kaikki ekosysteemit vuoden 2021 puoliväliin mennessä, ja niiden tuloksia hyödynnetään oppimispolkujen suunnittelussa ja toteutuksessa. EU:n vuosien 2021–2027 talousarvio sisältää useita välineitä, joilla voidaan tukea täydennys- ja uudelleen koulutusta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Mikäli EU-puheenjohtajamaan tavoitteena on, että tiedonannosta laaditaan neuvoston päätelmät, tulee ne hyväksyä kaikkien jäsenvaltioiden yksimielisellä päätöksellä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa vastuuvaliokuntana toimii teollisuusvaliokunta (ITRE).

Kansallinen valmistelu

EU-8 kilpailukykyjaosto 24.5.2021
EU19 viestintäjaosto 24.5.-27.5.2021
EU-ministerivaliokunta 11.6.2021

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston selvitys Komission tiedonanto teollisuusstrategiasta E 43/2020 vp, 23.4.2020

Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannot "Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamisesta koskevasta pitkän aikavälin toimintasuunnitelmasta" ja "Sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta" E 40/2020 vp 23.4.2020

Valtioneuvoston selvitys komission tiedonanto ”pk-yritysstrategia kestävä ja digitaalinen Eurooppa varten” E 42/2020 vp 23.4.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

KOM (2021) 350 lopullinen, komission tiedonanto ”vuoden 2020 teollisuusstrategian päivittäminen - vahvemmat sisämarkkinat Euroopan elpymistä varten.

Komission valmisteluasiakirjat:

SWD (2021) 351 lopullinen, vuotuinen sisämarkkinaraportti 2021

SWD (2021) 352 lopullinen, EU:n strategisia riippuvuuksia ja valmiuksia koskeva analyysi

SWD (2021) 353 lopullinen, kilpailukykyinen ja puhdas teräs.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Anita Silanterä TEM anita.silanterä(a)tem.fi puh. +358 50 464 5366

Isabella Paju TEM isabella.paju(a)tem.fi puh. +358 50 310 5326

EUTORI-tunnus

EU/2020/0750, EU/2021/0476

Liitteet**Viite**

Asiasanat Hoitaa	sisämarkkinat, teollisuus, teollisuuspolitiikka, kilpailukyky TEM, UM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TULLI, VM, VNK, VTV, YM
